

Openbare Bibliotheken Vlaanderen

CIJFERGEGEVENS

VVBAD

Statiestraat 179
2600 Berchem
T +32 3 281 44 57

vvbad@vvbad.be
www.vvbad.be

BANK 405-6016001-92
IBAN BE 12 4056 0160 0192
BIC KREDBEBB
BE 0417 692 094

Recente evolutie

Sinds 1 januari 2016 bepalingen voor openbare bibliotheken geschrapt uit het decreet Lokaal Cultuurbeleid (met uitzondering van Brussel):

- Vlaamse middelen voor bibliotheken (ruim 50 miljoen) ongeoormerkt in Gemeentefonds. Gemeenten kunnen dit bedrag besteden naar eigen goeddunken;
- Verplichting om een bibliotheek te hebben geschrapt;
- Geen definitie meer voor openbare bibliotheek;
- Geen criteria meer (toegankelijkheid, gratis voor kinderen en jongeren tot 18 jaar, etc.);
- Geen verplichting meer om cijfers aan te leveren. De statistieken van de Vlaamse overheid voor de bibliotheeksector, de zg. BIOS-gegevens, zijn dan ook maar volledig tot en met 2015. Er wordt wel gewerkt aan een vrijetijdsmonitor, maar ook daar doen (nog) niet alle gemeenten aan mee (momenteel ca. 250) en voor de bibliotheek zouden de cijfers overgenomen worden uit BIOS. De Vlaamse overheid kan de evolutie in de sector dan ook niet echt meer monitoren.

Provincies niet langer bevoegd voor cultuur, overgangperiode voor 2018-2019:

- Provinciale bibliotheeksystemen overgenomen door Cultuurconnect. Cultuurconnect ontwikkelt een eengemaakt bibliotheekstelsel (EBS) voor alle openbare bibliotheken in Vlaanderen;
- Streekgericht Bibliotheekbeleid overgeheveld van provincie naar Vlaanderen (Departement Cultuur, Jeugd en Media). Evolutie van ca. 15 VTE ondersteuning voor lokale bibliotheken naar ca. 4,5 VTE. Opdracht nog niet helemaal duidelijk

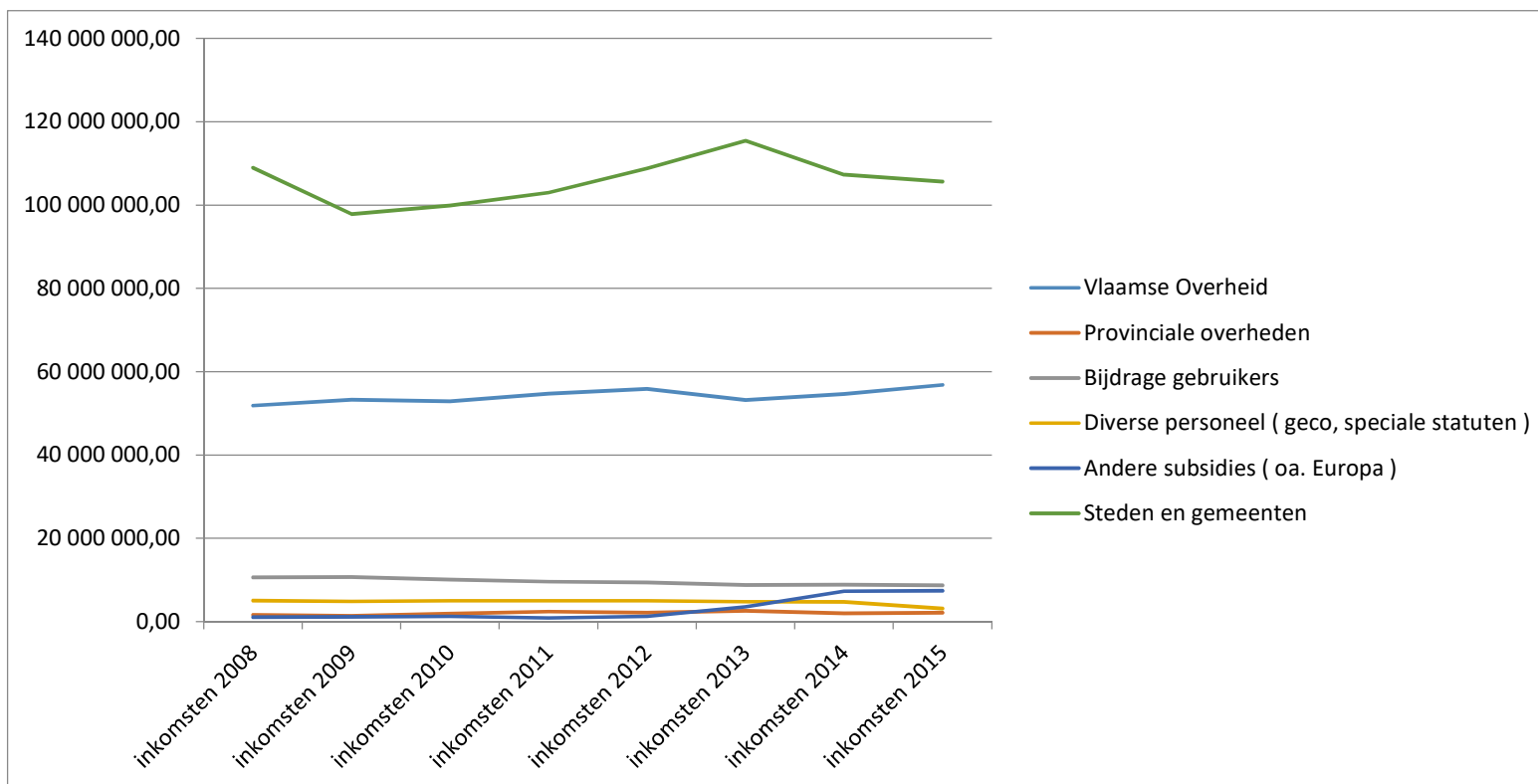
Hertekening van de 'culturele bovenbouw' nog volop in ontwikkeling. Vrees voor minder ondersteuning voor openbare bibliotheken

- Afschaffing van Locus, steunpunt voor lokaal cultuurbeleid
- Stopzetting subsidies VVBAD
- Oprichting nieuw steunpunt lokaal en bovenlokaal cultuurbeleid

Contact:

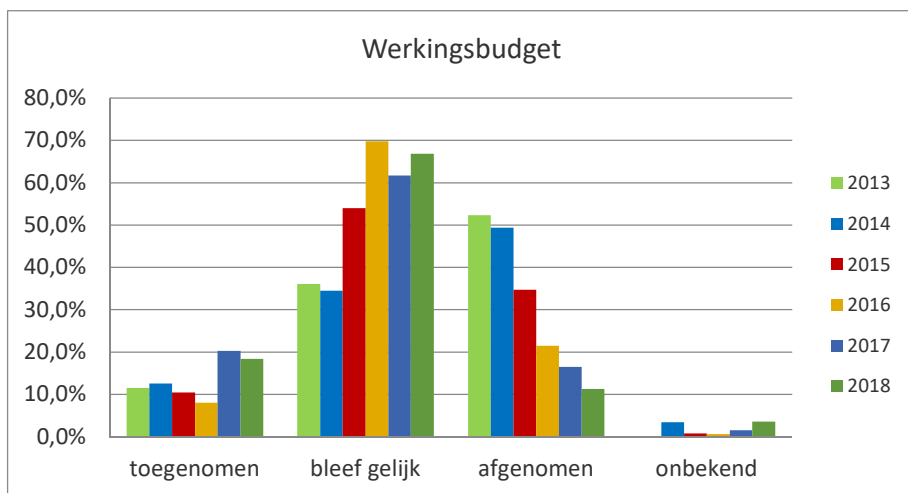
Bruno Vermeeren, coördinator VVBAD, bruno.vermeeren@vbad.be, 03 281 44 57, 0496 34 96 76

Carol Vanhoutte, voorzitter sectie Openbare Bibliotheken VVBAD, Carol.Vanhoutte@kortrijk.be, 056 27 75 40, 0498 90 95 72

inkomsten bibliotheken (in miljoen euro)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
<i>Vlaamse Overheid</i>	51,83	53,27	52,88	54,70	55,88	53,22	54,65	56,81
<i>Provinciale overheden</i>	1,59	1,35	1,87	2,35	2,07	2,55	1,97	2,07
<i>Bijdrage gebruikers</i>	10,60	10,66	10,08	9,58	9,36	8,75	8,86	8,66
<i>Diverse personeel (geco, speciale statuten)</i>	5,04	4,86	4,95	4,95	4,96	4,74	4,66	3,13
<i>Andere subsidies (oa. Europa)</i>	1,04	1,09	1,20	0,84	1,22	3,55	7,24	7,36
<i>Steden en gemeenten</i>	108,96	97,83	99,86	102,95	108,79	115,45	107,28	105,66

Bron: BIOS-gegevens Vlaamse overheid (volledige cijfers t/m 2015)

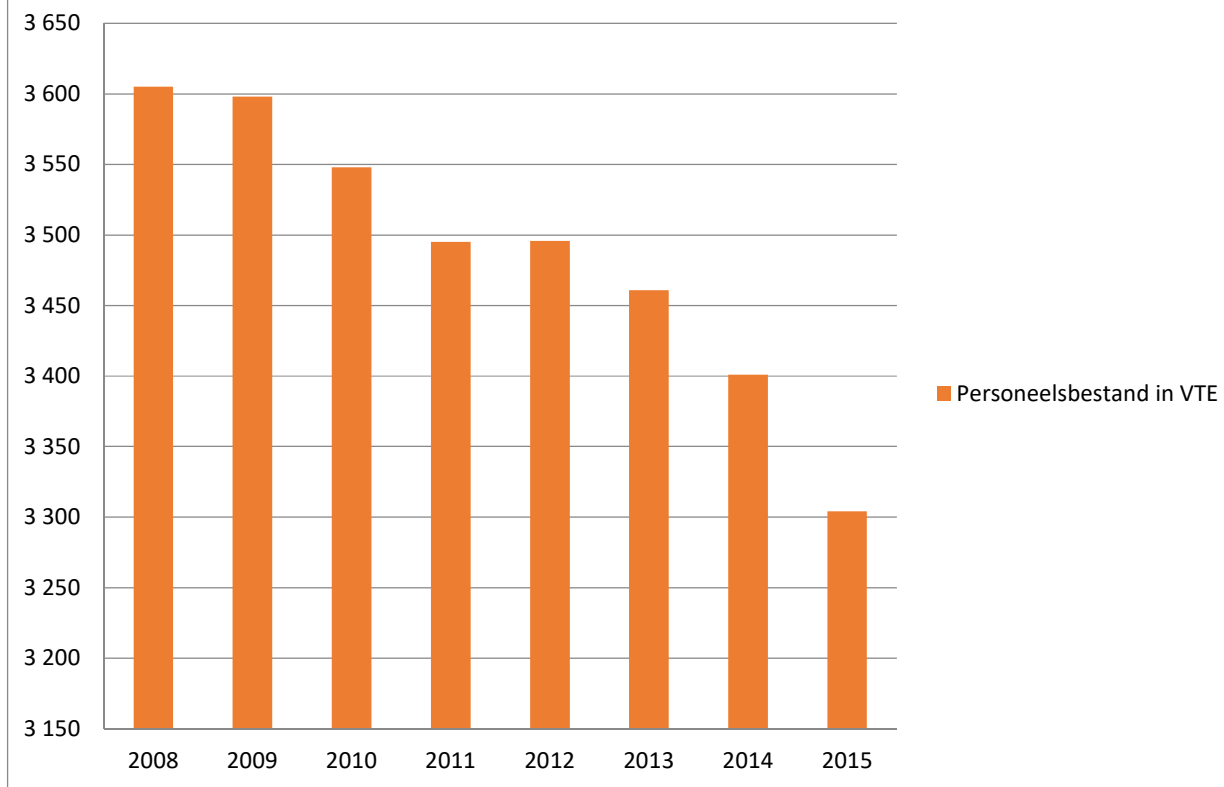
De voorbije jaren rapporteerden bibliotheken vaak een daling van de **werkingsmiddelen**. In 2013 was dat voor meer dan de helft van de respondenten (52%) het geval, slechts 11% meldde een lichte toename. In 2018 rapporteerde nog 11% een daling en 18% een toename. De werkingsbudgetten lijken zich dus te stabiliseren, maar op een lager niveau dan voor de crisis.

Hoe evolueerde het algemene werkingsbudget in t.o.v. vorig jaar?

	2013		2014		2015		2016		2017		2018	
meer dan 20% toegenomen	1	0,8%	1	1,1%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,6%
15-20% toegenomen	2	1,5%	0	0,0%	1	0,8%	1	0,7%	2	1,5%	1	0,6%
10-15% toegenomen	2	1,5%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	1,5%	1	0,6%
5-10% toegenomen	1	0,8%	2	2,3%	0	0,0%	1	0,7%	5	3,8%	7	4,1%
0-5% toegenomen	9	6,9%	8	9,2%	12	9,7%	10	6,7%	18	13,5%	0	12,4%
bleef gelijk	47	36,2%	30	34,5%	67	54,0%	104	69,8%	82	61,7%	113	66,9%
0-5% afgenomen	37	28,5%	12	13,8%	28	22,6%	18	12,1%	13	9,8%	10	5,9%
5-10% afgenomen	11	8,5%	14	16,1%	12	9,7%	12	8,1%	5	3,8%	5	3,0%
10-15% afgenomen	8	6,2%	9	10,3%	1	0,8%	2	1,3%	2	1,5%	1	0,6%
15-20% afgenomen	8	6,2%	5	5,7%	1	0,8%	0	0,0%	2	1,5%	2	1,2%
meer dan 20% afgenomen	4	3,1%	3	3,4%	1	0,8%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,6%
onbekend			3	3,4%	1	0,8%	1	0,7%	2	1,5%	6	3,6%
answered question	130		87		124		149		133		169	

Bron: Bibliotheekmonitor VVBAD (sectorbevraging, indicatief)

Personeelsbestand in VTE

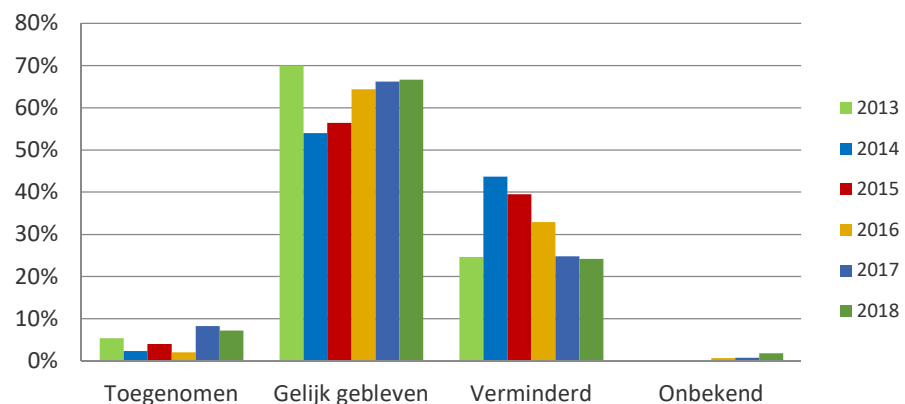
Tussen 2008 en 2015 daalde het **personeelsbestand** met bijna 10%.

Uit de jaarlijkse bevraging van de VVBAD (volgende grafiek) kunnen we opmaken dat de trend zich nog steeds doorzet. In 2017 en 2018 meldde nog een kwart van de bibliotheken een daling van het personeelsbestand, niet meer dan 8% meldde een toename.

Personeel in VTE	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
TOTAAL M+V	3605	3598	3548	3495	3496	3461	3401	3304

Bron: BIOS-gegevens Vlaamse overheid (volledige cijfers t/m 2015)

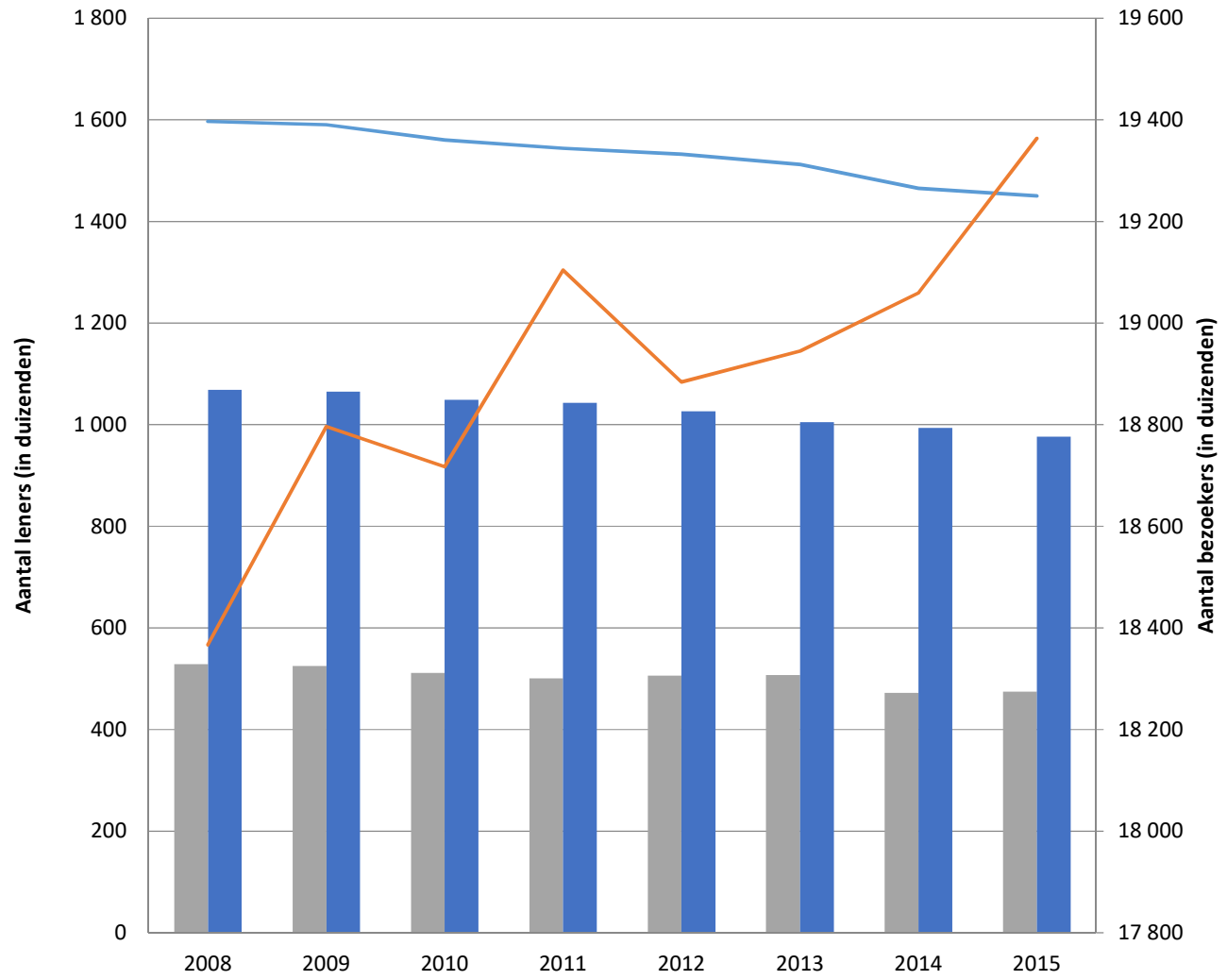
Is het personeelsbestand (in aantal uren, zowel voor statutaire als contractuele personeelsleden) op 1 januari vergeleken met 1 januari vorig jaar ...

	2013		2014		2015		2016		2017		2018	
Toegenomen	7	5,4%	2	2,3%	5	4,0%	3	2,0%	11	8,3%	12	7,3%
Gelijk gebleven	91	70,0%	47	54,0%	70	56,5%	96	64,4%	88	66,2%	110	66,7%
Verminderd	32	24,6%	38	43,7%	49	39,5%	49	32,9%	33	24,8%	40	24,2%
Onbekend	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,7%	1	0,8%	3	1,8%
<i>Aantal</i>	<i>130</i>		<i>87</i>		<i>124</i>		<i>149</i>		<i>133</i>		<i>165</i>	

Bron: Bibliotheekmonitor VVBAD (sectorbevraging, indicatief)

Gebruikers

Het aantal **leners** daalt geleidelijk aan (ca. 10% tussen 2008 en 2015, zowel bij de jeugd als bij de volwassenen). Het aantal **bezoekers** neemt wel toe. Mensen komen dus naar de bibliotheek voor andere redenen dan het uitlenen van boeken.

Voor de **activiteiten** die bibliotheken organiseren, zijn de gegevens onvolledig. In 2017 kwamen er nieuwe categorieën, zodat een vergelijking met het verleden moeilijk is. Uit de gegevens blijkt wel dat bibliotheken steeds meer activiteiten aanbieden. Het is dan ook logisch dat ze meer bezoekers trekken.

leners / bezoekers	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
jeugd	528 308	525 412	511 419	500 417	506 019	507 040	471 924	474 106
volwassenen	1 068 637	1 065 146	1 049 047	1 043 393	1 026 527	1 005 342	993 370	976 160
totaal leners	1 596 945	1 590 558	1 560 466	1 543 810	1 532 546	1 512 382	1 465 294	1 450 266
bezoekers	18 366 623	18 796 437	18 717 447	19 104 299	18 884 204	18 945 041	19 059 582	19 363 510
bevolkingscijfers jeugd	1 095 677	1 095 677	1 116 672	1 133 177	1 146 467	1 155 352	1 177 561	1 176 178
bevolkingscijfers volwassenen	5 610 465	5 610 465	5 705 001	5 767 093	5 817 308	5 854 729	5 923 313	5 935 803
bevolkingscijfers	6 706 142	6 706 142	6 821 673	6 900 270	6 963 775	7 010 081	7 100 874	7 100 874
verhouding leners/inwoners	23,81%	23,72%	22,88%	22,37%	22,01%	21,57%	20,64%	20,39%
verhouding leners jeugd / leners	33,08%	33,03%	32,77%	32,41%	33,02%	33,53%	32,21%	32,69%
verhouding leners volwassenen / leners	66,92%	66,97%	67,23%	67,59%	66,98%	66,47%	67,79%	67,31%
verhouding leners jeugd / bevolking jeugd	48,22%	47,95%	45,80%	44,16%	44,14%	43,89%	40,08%	40,31%
verhouding leners volwassene / bevolking volwassenen	19,05%	18,98%	18,39%	18,09%	17,65%	17,17%	16,77%	16,45%

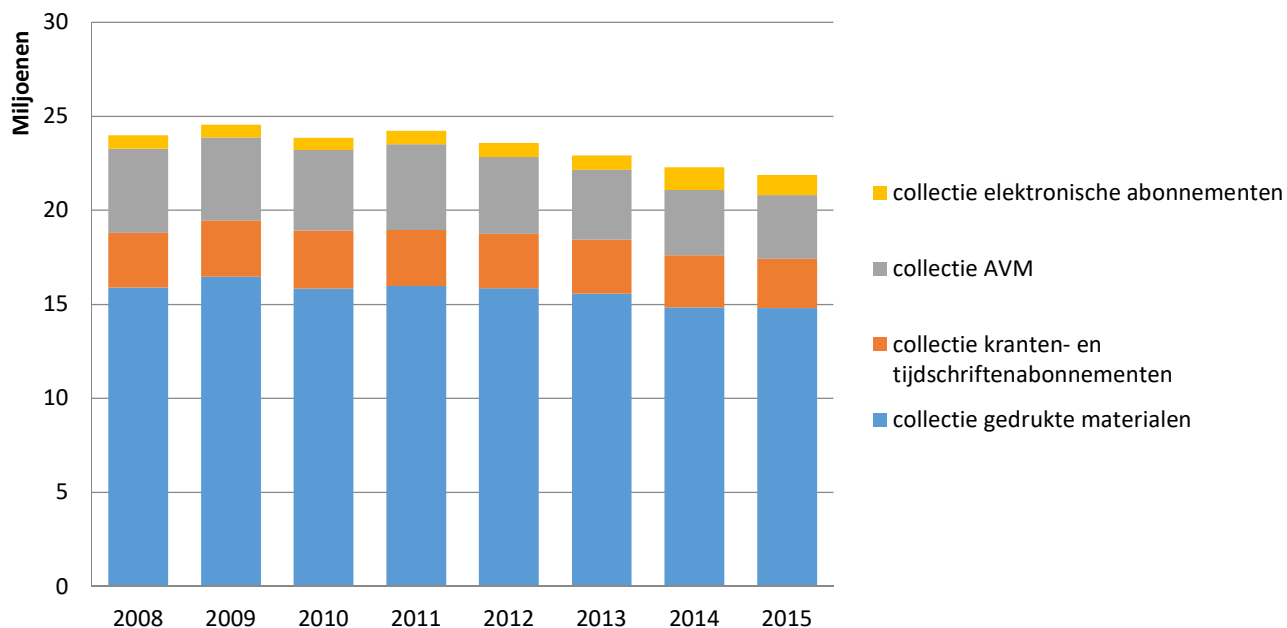
Bron: BIOS-gegevens Vlaamse overheid (volledige cijfers t/m 2015)

Bibliotheekactiviteiten	2014		2015	
	aantal	deelnemers	aantal	deelnemers
auteurslezingen	2 966	84 912	3 126	86 593
bevorderingsactiviteiten				
bibliotheekintroducties	13 004	125 603	14 542	133 643
clubs en kringen	1 006	7 546	1 295	11 714
Concerten/Muziekvoorstellingen	280	9 636	298	12 408
Debatten	67	3 075	96	2 334
Filmvoorstellingen	306	11 676	398	17 721
Informatiesessies/Lezingen (community information)	994	29 266	1 379	32 564
Loopbaanstimulerende activiteiten	101	1 329	202	1 219
Taalcursussen	143	131	169	205
Taalstimulerende activiteiten	1171	15090	2 547	28 204
tentoonstellingen	921	20 550	933	147076
Theatervoorstellingen/Poppenkast/Kamishibai	1 595	23 482	1 644	33 028
Themapakketten/Vertelkoffers	7 826	26 387	8 203	46 479
themastands	8 103	8 451	9 380	78 657
voorleessessies	7 810	48 035	8 180	57 620
Workshops en cursussen ICT en digitale media:				
inhoudelijk	1 867	9 929	1 697	12 245
Workshops en cursussen ICT en digitale media: technisch	1 103	4 893	1 589	7 398
Totaal	49 263	429 991	55 678	709 108

Bron: BIOS-gegevens Vlaamse overheid (volledige cijfers t/m 2015)

Sinds 2014 zijn er meer categorieën van activiteiten, zodat vergelijking met de voorgaande jaren moeilijk is.

Collectiebudget

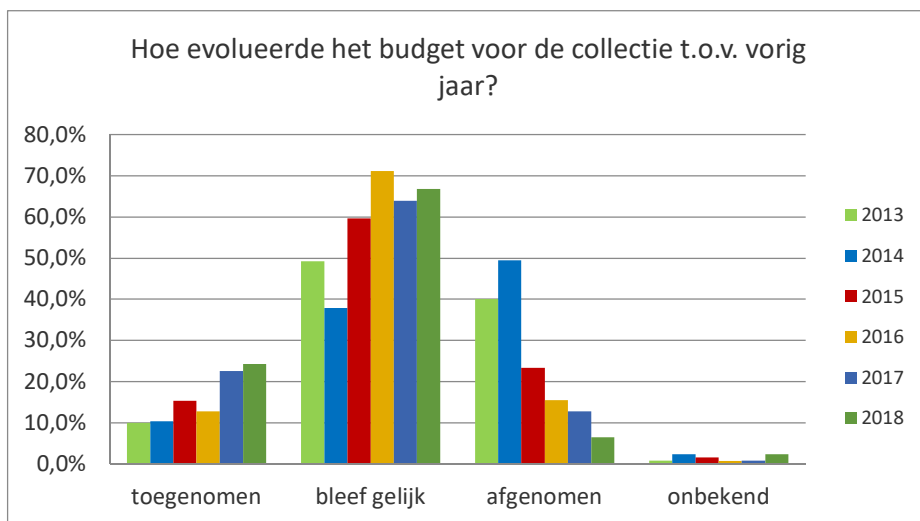
Het globale **collectiebudget** van de bibliotheken daalde met ca. 10% tussen 2008 en 2015.

Het aandeel van de elektronische abonnementen neemt wel toe, maar bedroeg in 2015 niet meer dan 5% van het globale budget.

Uit de Bibliotheekmonitor van de VVBAD (volgende grafiek) blijkt dat tot 2016 meer bibliotheken een daling van het collectiebudget noteerden dan er waren die een stijging kenden. In 2017 keerde de trend. In 2018 meldde 24% een stijging van het budget en bijna 7% een daling.

uitgaven collectie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
<i>collectie gedrukte materialen</i>	15,89	16,47	15,85	15,97	15,87	15,57	14,84	14,80
<i>collectie kranten- en tijdschriftenabonnementen</i>	2,92	2,99	3,07	3,00	2,89	2,88	2,76	2,63
<i>collectie AVM</i>	4,48	4,42	4,29	4,55	4,08	3,71	3,47	3,37
<i>collectie elektronische abonnementen</i>	0,70	0,67	0,64	0,70	0,75	0,75	1,22	1,10
<i>totaal collectie</i>	23,98	24,54	23,85	24,22	23,58	22,91	22,29	21,90

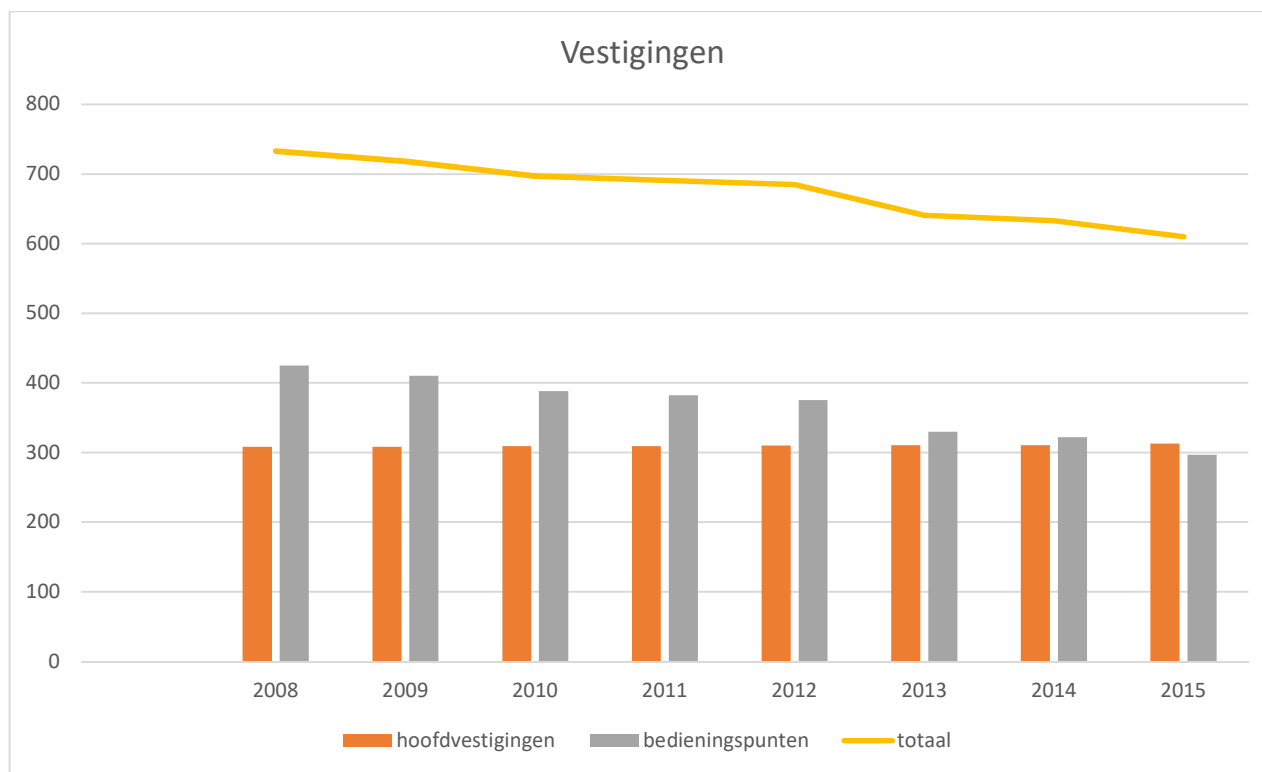
Bron: BIOS-gegevens Vlaamse overheid (volledige cijfers t/m 2015)

Hoe evolueerde het budget voor de collectie t.o.v. vorig jaar?

	2013		2014		2015		2016		2017		2018	
meer dan 20% toegenomen	1	0,8%	0	0,0%	1	0,8%	0	0,0%	2	1,5%	0	0,0%
15-20% toegenomen	0	0,0%	0	0,0%	1	0,8%	1	0,7%	0	0,0%	2	1,2%
10-15% toegenomen	1	0,8%	0	0,0%	2	1,6%	1	0,7%	4	3,0%	2	1,2%
5-10% toegenomen	0	0,0%	2	2,3%	3	2,4%	2	1,3%	4	3,0%	12	7,1%
0-5% toegenomen	11	8,5%	7	8,0%	12	9,7%	15	10,1%	20	15,0%	25	14,8%
bleef gelijk	64	49,2%	33	37,9%	74	59,7%	106	71,1%	85	63,9%	113	66,8%
0-5% afgenomen	18	13,8%	7	8,0%	18	14,5%	11	7,4%	11	8,3%	4	2,4%
5-10% afgenomen	16	12,3%	16	18,4%	7	5,6%	10	6,7%	3	2,3%	3	1,8%
10-15% afgenomen	8	6,2%	11	12,6%	3	2,4%	1	0,7%	1	0,8%	0	0,0%
15-20% afgenomen	5	3,8%	7	8,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	1,2%
meer dan 20% afgenomen	5	3,8%	2	2,3%	1	0,8%	1	0,7%	2	1,5%	2	1,2%
niet van toepassing / onbekend	1	0,8%	2	2,3%	2	1,6%	1	0,7%	1	0,8%	4	2,4%
answered question	130		87		124		149		133		169	

Bron: Bibliotheekmonitor VVBAD (sectorbevraging, indicatief)

Het aantal **bibliotheekvestigingen** daalde tussen 2008 en 2015 met meer dan 15%. Dat is te wijten aan de sluiting van filialen en bedieningspunten. Soms werden deze vervangen door bibliobussen. Over het aantal bibliobussen hebben we geen cijfers.

Vestigingen	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
hoofdvestigingen	308	308	309	309	310	311	311	313
bedieningspunten	425	410	388	382	375	330	322	297
totaal	733	718	697	691	685	641	633	610

Bron: BIOS-gegevens Vlaamse overheid (volledige cijfers t/m 2015)